

Raziskovalna naloga

Avtorja:

Sašo Ivič

Žiga Kodrič

RAZISKOVALNA NALOGA

Osnovna šola Gustava Šliha Laporje

BARVNO ONESNAŽENJE V LAPORJU

(EKOLOGIJA Z VARSTVOM OKOLJA)

Mentor:

Primož Rajh, prof.

Lektorica:

Milena Krajnc

Avtorja:

Sašo Ivič

Žiga Kodrič

Laporje, 2011

Zahvala

Zahvaljujeva se najinemu mentorju, gospodu Primožu Rajhu, za vodenje skozi celotno raziskovalno nalogo in lektorici, gospe Mileni Krajnc, ki je najino raziskovalno nalogo slovnično popravila in uredila. Prav tako se zahvaljujeva arhitektu, gospodu Igorju Kraševcu, ker je pristal na intervju in nama razložil veliko stvari glede barvnega onesnaženja. Zahvaljujeva se tudi gospodu Niku Turku za pomoč pri fotografiranju in urejanju slikovnega gradiva.

Iskrena hvala vsem, ker ste naju spodbujali, da sva nalogo uspešno dokončala. Hvala tudi najinim staršem, ker so naju potrpežljivo vozili v šolo, tudi v popoldanskem času in ob vikendih.

Povzetek

Barvno onesnaženje se je pri nas razmahnilo v zadnjih dvajsetih letih. Vpliv na okolje barvnega onesnaženja vnaša disharmonijo in tako negativno vpliva na videz pokrajine, kar ovira možnost razvoja turizma. Težava je tudi v tem, da to področje ni zakonsko urejeno. Premajhna je vloga stroke arhitektov, ki bi svetovali k pravilnejši ali okolju prijaznejši odločitvi.

Raziskovalna naloga obravnava omenjeno tematiko na območju KS Laporje. Podprta je z naslednjimi raziskovalnimi metodami:

- terensko delo;
- anketa;
- fotografiranje;
- intervju.

Z nalogo sva ugotovila, da se barvno onesnaženje pojavlja tudi v KS Laporje, kjer lahko na posameznih primerih pride do močnejšega izstopanja kot v urbanih predelih.

Ključne besede: barvna harmonija, disharmonija, onesnaženje

Kazalo

1	Uvod	7
	TEORETIČNI DEL	9
2	Pojem »barvno onesnaženje«.....	10
3	Barvna harmonija in barvna disharmonija	11
4	»Mavrični terorizem«	13
	4.1 Začetki barvnega onesnaženja pri nas v devetdesetih	13
	4.2 Vzroki za barvno onesnaženje.....	14
	4.3 Posledice barvnega onesnaženja	15
	4.4 Zakonodaja barvnega onesnaženja.....	16
	EMPIRIČNI DEL.....	17
5	Anketni vprašalnik.....	19
	5.1 Rezultati anket.....	19
6	Intervju z arhitektom gospodom Igorjem Kraševacem	25
7	Razprava.....	27
8	Zaključek	28
9	Viri in literatura	29

Kazalo slik

Slika 1: Primer dobre izbire več skladnih barv za fasado	9
Slika 2: Objekt z napačno barvo fasade lahko poruši celotno podobo naselja.	10
Slika 3: Barvna harmonija v rdeče-rumenih in modro vijoličnih odtenkih [3	11
Slika 4: Primer barvne harmonije v rdeče-rumeno-oranžnih odtenkih	12
Slika 5: Primer barvno disharmoničnih odtenkov	12
Slika 6: Primer barvne disharmonije	13
Slika 7: Primer mavričnega objekta	14
Slika 8: Primer pokaže, da se vendarle pojavljajo fasade vijolične barve	22
Slika 9: Dobra praksa izbire barve fasade	23
Slika 10: Primer skladnosti in neskladnosti z okoljem	24

Kazalo grafikonov

Grafikon 1: Poznate pojem barvo onesnaženje?	19
Grafikon 2: Katera barva vam je najbolj všeč?	20
Grafikon 3: Kakšno barvo fasade bi imeli na svoji hiši? Napaka! Zaznamek ni definiran.	
Grafikon 4: Katere barve ne bi izbrali za barvo fasade svoje hiše?	22
Grafikon 5: Na podlagi česa bi izbrali barvo fasade svoje hiše?	23
Grafikon 6: Ali vas hiše, ki barvno izstopajo iz okolja, motijo?	24

Kazalo prilog

Priloga 1: Anketni vprašalnik	30
-------------------------------------	----

1 Uvod

Idejo za nalogo sva dobila, ko sva naključno naletela na članek v tedniku Mladina z naslovom »Barvni terorizem« (Mladina, tednik, št. 18, 2010). Problematika naju je tako pritegnila, da sva se odločila, da raziščeva, kako je z »barvnim terorizmom« v najini okolici, v Krajevni skupnosti Laporje, kamor spada tudi naša šola.

Barvno onesnaženje je javnosti slabo poznan pojem. Ko se sprehajamo po mestu ali podeželju, lahko opazujemo številne hiše. Hiše so po večini barvno usklajene, ponekod prevladujejo odtenki temnih barv (rjava, temno modra, temno rdeča, temno zelena ipd.), spet drugod prevladujejo svetli odtenki fasad (bela, blede rumena, marelična ipd.). A vsake toliko časa zagledamo hišo, ki ima izstopajočo barvo fasade, takšno, ki ni primerna za to okolje. Takšen primer je, če sredi naselja belih in mareličnih hiš naenkrat zagledamo hišo živo rdeče barve.

Na tem področju je bilo narejenih zelo malo raziskav, ki opozarjajo na problematiko barvnega onesnaženja, ki pa je bolj estetski kot ekološki. Najine vire sva črpala z medmrežja, čeprav jih je zelo malo ali pa so tam podani podatki, ki nama ne koristijo. Prav tako je zelo malo knjig, ki se kakorkoli navezujejo na to problematiko. Večino podatkov sva tako pridobila s terenskim delom, teoretične podatke pa z intervjujem.

Z nalogo želiva doseči, da se barvnega onesnaženja začno zavedati tudi učenci. Želiva jih ozavestiti, kakšno barvo naj izberejo za svojo hišo, ko bodo odrasli, da bo skladna z okoljem, v katerem stoji.

Namen raziskovalne naloge:

1. Predstaviti pojem »barvno onesnaženje«.
2. Ugotoviti, kako je z barvnim onesnaženjem v Laporju?
3. Ugotoviti, kako so učenci na OŠ Gustava Šiliha Laporje seznanjeni z barvnim onesnaženjem.

Metode raziskovanja:

1. Študij literature.
2. Anketni vprašalnik.
3. Intervju z arhitektom, gospodom Igorjem Kraševcem.

Hipoteze:

1. Predvidevava, da se barvno onesnaženje pojavlja na podeželju v večji meri kot v mestih.
2. Predvidevava, da barvna neuskklajenost (barvno onesnaženje) moti le določene ljudi.
3. Predvidevava, da ljudi barvno onesnaženje ne skrbi preveč in se nanj ne odzivajo.

TEORETIČNI DEL

Živopisano barvanje fasad se je pojavilo, ko je tudi pri nas zavladal konkurenčni trg, v času prehoda iz enega družbenega sistema v drugega. Pri nas posegov v prostor ne določa strokovni razmislek, temveč jih generirajo agresivne reklame proizvajalcev barv ter slovenska želja po izražanju individualnosti, kar ima za posledico slabo razvito bivalno kulturo in nezavedanje dejstva, da je prostor kulturna dobrina, je prepričana arhitekturna stroka.[4]

Z uporabo barv se navidezna svoboda posameznika poveča; skozi zgodovino je barva veljala za nekaj dragocenega in je bila povezana z najvišjimi vrednotami. Rdeča barva je bila »rezervirana« za cerkve, danes pa najdemo recimo trgovska središča, ki so zgrajena po principih sakralnih prostorov. [4]

Vemo, da je svetloba vir vseh barv in da so predmeti vidni šele v svetlobi. Vsak predmet svetlobo odbija. Barva torej ni lastnost predmetov, temveč je zaznava, ki jo povzročijo dražljaji. Le te sprejemajo oči, zato je od vseh čutnih zaznav zaznavanje barv najbolj osebna lastnost. Prav zaradi tega barve zelo težko preverjamo, saj jih dojemamo drugače. Ampak osnovna pravila o barvah so univerzalna in jih enako dojemamo vsi. Pri fiziki smo se učili, da se svetloba razlomi v mavrične barve, zato pravimo, da je bela svetloba mešanica svetlobe. Pri prehodu skozi prizmo se svetlobni žarki različno lomijo. Valovna dolžina svetlobnih žarkov je lahko daljša ali krajša. Na površini teles se nekaj svetlobe odbije in navidezno »obarva« predmete. Rdeč predmet je tisti, ki odbija rdečo svetlobo, vse druge pa vpija. Znano nam je že, da je površina predmeta videti bela, če predmet enako odbija vse svetlobne žarke. Če jih popolnoma vpija, bo črn, če jih odbija delno, bo siv. [9]

Slika 1: Primer dobre izbire več skladnih barv za fasado

Foto: Niko Turk

2 Pojem »barvno onesnaženje«

Barvno onesnaženje je oblika onesnaževanja, ki je estetskega značaja in ne vpliva na okolje drugače kot na videz oziroma izgled pokrajine. Barvnemu onesnaženju ne posveča noben prav velike pozornosti, saj je malo ljudi seznanjeno z onesnaženjem samim. Je motenje harmonije naselja z neko hišo oziroma hišami, ki ne sodijo v naravno okolje. Lahko ga označimo kot neustrezno izbiranje barve za fasade hiš.

Slika 2: Objekt z napačno barvo fasade lahko poruši celotno podobo naselja.

Foto: Niko Turk

Hiša vijolične barve spodaj desno popolnoma uniči to harmonijo in pojavi se »disharmonija«. Iz slike 2 je razvidno, da lahko le ena hiša poruši celotno harmonijo naselja. Takšen pojav imenujemo »barvno onesnaženje«.

3 Barvna harmonija in barvna disharmonija

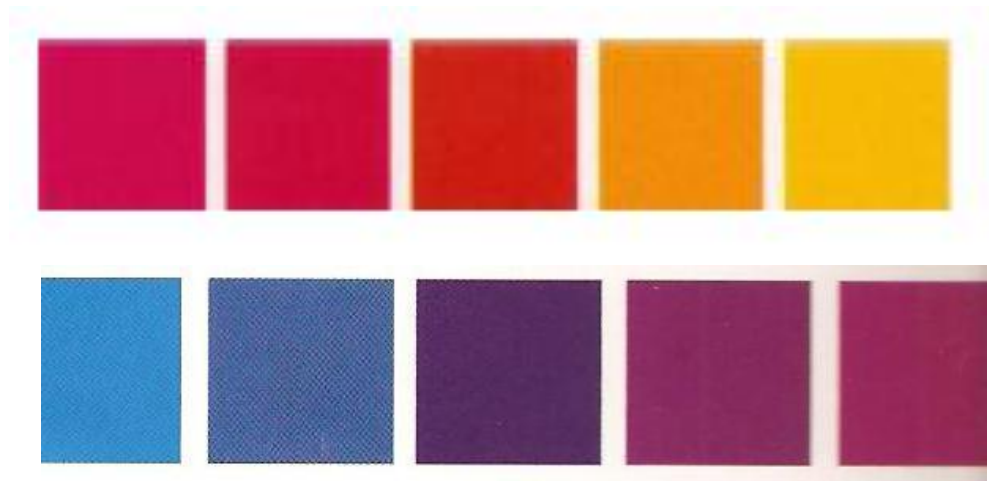
Pri določanju izstopajočih barv sva za model izbrala barvno lestvico harmonije v rdeče-rumenih odtenkih ter modro-vijoličnih.

Poznamo dva tipa naselij:

- barvno usklajen tip naselij (barvna harmonija), kjer se barve fasad prelivajo v usklajenih odtenkih barv, nobena hiša ne izstopa;
- barvno neusklajen tip naselij (barvna disharmonija), kjer so barve fasad neusklajene, ena ali več hiš s svojo barvo izstopajo;

Razlika je očitna že na prvi pogled in jo lahko vsi takoj opazimo. Na sliki 2 je jasno vidna »barvna disharmonija«. Če vijolične hiše ne bi bilo oziroma bi bila njena fasada skladnejša z okoljem, bi naselje izgledalo veliko bolj »očem prijazno«.[2]

Barvno usklajena naselja, kjer so hiše v podobnih barvah in kjer nobena ne izstopa, imenujemo barvno harmonična naselja. Barvna harmonija je torej pojav, kjer se spreminjajo odtenki podobne barve.

Slika 3: Barvna harmonija v rdeče-rumenih in modro vijoličnih odtenkih [3]

Slika 4: Primer barvne harmonije v rdeče-rumeno-oranžnih odtenkih

Foto: Niko Turk

Primeri barvne disharmonije

Slika 5: Primer barvno disharmoničnih odtenkov

4 »Mavrični terorizem«

Zadnja leta se zdi, kakor da v Sloveniji poteka tekmovanje, kako bi bila vsaka hiša čim bolj drugačna od drugih, prav posebej pobarvana, da bo le unikatna. Stranski učinek te tekme je počasen razpad naših vasi in mest. [1]

4.1 Začetki barvnega onesnaženja pri nas v devetdesetih

Živopisano barvanje fasad se je pojavilo, v devetdesetih. Po mnenju arhitekta Kraševca se trendi v arhitekturi spreminjajo. Če smo bili v sedemdesetih in osemdesetih priča »prevladi« bele barve, novi trendi narekujejo barve v arhitekturi, kar pa predstavlja v našem primeru popolno svobodo izbire barve. Pri nas posegov v prostor ne določa strokovni razmislek, temveč jih generirajo agresivne reklame proizvajalcev barv ter slovenska želja po izražanju individualnosti, kar ima za posledico slabo razvito bivalno kulturo in nezavedanje dejstva, da je prostor kulturna dobrina.[4]

Slika 6: Primer barvne disharmonije

Foto: Niko Turk

Zanimivo je, da se nekdo, ki ima okoli sebe vrsto hiš, z določeno barvo izloči, ogradi. Stvari so prišle že tako daleč, da si, če si postaviš belo hišo, v bistvu že bolj kontrasten kot tisti, ki so svoje hiše že pobarvali kričeče zeleno, krvavo rdeče ali sivo-vijolično. Avstrija na primer

pozna zakon o arhitekturi, ki ga mi nimamo in ga še dolgo ne bomo imeli; prav ta zakon bi lahko predvidel smernice, kako naj se država prezentira skozi javno podobo prostora. [4]

4.2 Vzroki za barvno onesnaženje

Načeloma ljudje ob izbiri barve za zunanjo fasado nimajo predstave o končnem izdelku oziroma kakšen bo izgled hiše. Zato se zastavlja vprašanje, od kod ta neobvladljiva želja po izstopanju. Ali gre za markiranje teritorija, moramo vsem pokazati, kje je naše ozemlje? Se želimo preizkusiti v vlogi arhitekta in oblikovati prostor po svoji zamisli? Poskušamo prijateljem olajšati dostop do hiše?

Ne glede na razlog si lastnik, ko bo pobarval hišo, ne bo pustil ukazovati. Mogoče je o svoji hiši sanjal celo večnost, mogoče jo je gradil s svojimi rokami, mogoče je to dom, v katerem so živeli že njegovi stari starši, mogoče so prebivalci bloka preprosto naveličani sivega betona ... Kakorkoli, oni so na svojem in nihče jim ne bo ukazoval, kako naj pobarvajo svojo hišo. Pobarvali jo bodo kot se jim zdi lepo. [1]

Slika 7: Primer mavričnega objekta

Foto: Niko Turk

4.3 Posledice barvnega onesnaženja

V Sloveniji se lahko vsak posameznik popolnoma prosto odloči, kako bo pobarval hišo, absolutno ni nobenega nadzora ali pobude, ki bi usklajevala barvo hiš, razen če gre za hišo ali območje zavarovano kot kulturna dediščina. Iz vasi ali mesta tako hitro nastane paleta živobarvnih ploskev, ki občutljivim mimoidočim prej povzroči občutek barvnega neskladja, kakor pa občutek ugodja. [1]

V najinem primeru gre predvsem za turizem na podeželju; kako naj obiskovalcem ponujamo avtohtono izkušnjo, domačo hrano na kmečkem turizmu, tradicijo, če se vse to dogaja v vasi z vijoličnimi in »kričeče« zelenimi hišami? KS Laporje meji na območje nature 2000, kar predstavlja naravni spomenik ob enem pa priložnost za prepotreben razvoj turizma. Iz naselij, kjer so bile vse hiše podobne ali pa vsaj med seboj skladne, ugotavljava, da s samovoljnimi odločitvami oblikovno neizobraženih posameznikov nastajajo že tako preveč razpršena naselja, ki še najbolj spominjajo na čudne »bonboniere« nekaj marcipana, sem ter tja kaj živordečega, občasno kaj rumenega.

Postavlja se vprašanje, zakaj lastnikova presoja o tem, kaj je lepo, ni zadosti. Navsezadnje, če je lastniku všeč, kaj je narobe, da hišo pobarva, kakor mu prija? Treba je vedeti, da videz pobarvane hiše ni samo stvar lastnika, ampak je tudi stvar nas, ki jo moramo opazovati! O barvi lahko razmišljamo kot o hrupu ali onesnaženju. Bi cenili to, da sosed po zvočnikih zunaj hiše na glas predvaja glasbo, ki je sam v hiši ne posluša? Neprimerna barva je podobna; lahko je vizualni hrup in onesnažuje podobo naselja. Temeljna kultura bivanja narekuje, da delujemo skladno z okoljem, pa naj bo to narava ali grajeno okolje, le da ga ne onesnažujemo. [1]

Gospod Igor Kraševac je predlagal, da bi se s pomočjo stroke uvedla zakonodaja, ki bi v vsakem kraju dovoljevala določene barve, ki bi bile nek simbol tega kraja oziroma mesta. Te barve bi lahko povedale kaj o zgodovini mesta ali kaj podobnega.

4.4 Zakonodaja barvnega onesnaženja

Konflikt med tem, kaj v prostoru dovoljuje zakonodaja in kaj želi lastnik, je vedno obstajal in barvanje hiše je območje, ki je v domeni lastnika. Po domače povedano, hišo lahko pobarvate kakor hočete, in nihče vam ne more do živega. Izjema so območja varovane stavbne dediščine, kot so ožja stara mestna jedra in posamezni varovani objekti. Tam Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije predpisuje barvne sheme objektov in tako preprečuje, da bi srednjeveška središča mest postala »žrtve« barvnega onesnaženja. [1]

Na preostalih območjih pa predpisov, ki bi urejali barvo objektov, načeloma ni. Večinoma obstajajo zgolj ohlapni predpisi o tem, da se mora objekt skladati z okolico, to pa je izredno težko uveljavljati z gradbenim dovoljenjem. Ponekod v tujini sicer obstajajo prakse strogih pravil glede videza objektov, ki jim sledijo tudi strogi nadzor in sankcije kršiteljev. Pri nas pa obstaja zelo malo možnosti, da bi lahko to področje učinkovito uredili. Pri urejanju prostora namreč nastopa veliko različnih akterjev. Zakonodajo, ki pove, kako naj bi bil videti objekt, pišejo občine. Postopek izdaje gradbenega dovoljenja, v katerem se preveri skladnost z zakoni, je v domeni države, natančneje upravne enote. Nadzor nad izvajanjem pa imajo inšpekcijske službe države, ki so spet popolnoma ločeno telo. Torej, tudi če bi občine predpisale točno določeno barvno paleto, če bi jo nato arhitekt predpisal ob projektu za gradbeno dovoljenje in bi država to potrdila, bi lahko lastnik pozneje na lastno pest prebarval hišo, kakor bi želel in tega mu nihče ne bi mogel preprečiti. [1]

Enako je pri prenovi starih objektov. Sedanja zakonodaja zajema Zakon o varstvu kulturne dediščine, ki v 29. členu tretjega odstavka predvideva, da zavod s kulturnovarstvenimi pogoji določi pogoje posegov v kulturni spomenik in njegovo okolico. [11]

Prav tako se na to področje nanaša Odlok o sprejetju prostorskih in ureditvenih pogojev za celotno območje občine Slovenska Bistrica, ki je bil sprejet leta 1989 in večkrat dopolnjen. V zakonu in odloku nisva zasledila, da bi bilo za redna vzdrževalna dela kjerkoli omenjena barva objekta. [12]

Take primere bi morala obravnavati gradbena inšpekcija, a je že tako ali tako preobremenjena. Ker imamo z vsakim dnem več občin, od katerih ima vsaka svoje prostorske predpise, tako imenovane izvedbene prostorske načrte (kar je že samo po sebi vprašljivo), bi bilo izredno

težko preverjati predpise posameznih občin in skladnost novozgrajenih objektov z njimi. V bistvu je zakonodajni problem preprost: 211 občin, ki napišejo vsaka svoj predpis in ena služba, ki jih mora nadzorovati in ki nima zadosti ljudi, da bi dohajala že dosedanje kršitve. Brez korenitih sprememb prostorske zakonodaje te težave očitno ne bomo mogli uspešno rešiti. Kaj nam pomaga predpis, če se le-ta ne uveljavlja? [1]

EMPIRIČNI DEL

Načinov določanja in prepoznavanja barvnega onesnaženja v literaturi nisva zasledila zato sva se obrnila na učbenik za likovno vzgojo za 7. razred osnovne šole, kjer sva povzela definicijo barvna skladnost in neskladnost z barvnimi odenki. Preprosto sva predlagane barvne odenke prenesla na teren ter z opazovanjem terena oz. dejanskega stanja skušala ugotoviti ali se v najinih primerih pojavlja barvna harmonija ali disharmonija oz. skladnost oz. neskladnost.

Predvsem sva s terenskim delom hotela dobiti potrebne rezultate za potrditev ali zavrnitev prve hipoteze, in sicer, da se barvno onesnaženje pojavlja na podeželju .

Terensko delo sva izvedla tako, da sva obiskala vseh 12 naselij v KS Laporje.

Karta 1: KS Laporje – območje terenskega dela

Vir: <http://maps.google.si/maps?hl=sl&tab=wl> prevzeto, dne 16. 01. 2011

Zraven terenskega dela sva izvedla tudi anketo s katero sva hotela ugotoviti kakšna je ozaveščenost učencev na tem področju, in sicer ali mlade moti ta pojav v okolju in kako se nanj odzivajo. Z dobljenimi rezultati sva želela potrditi oz. ovreči preostali hipotezi.

Metode raziskovanja:

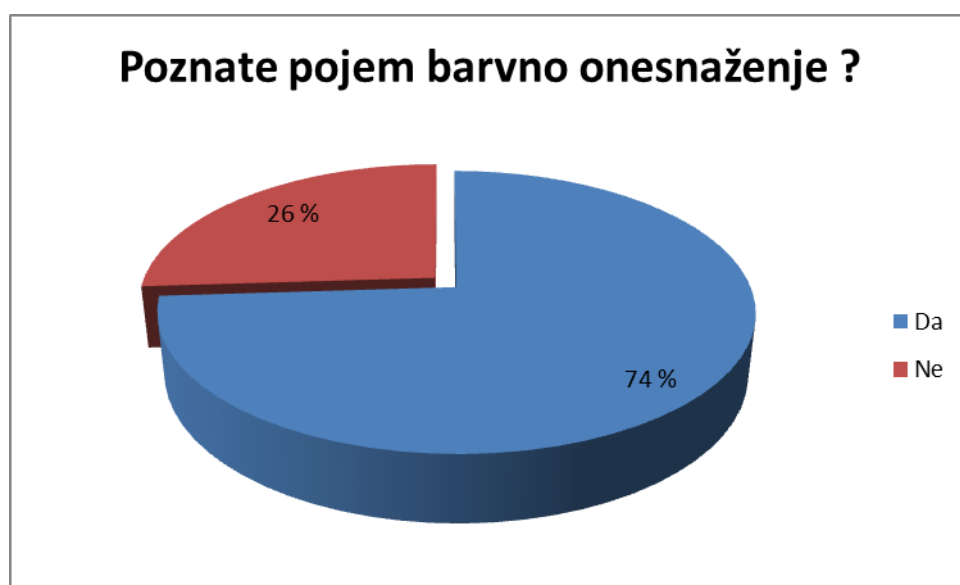
1. Študij literature.
2. Anketni vprašalnik.
3. Intervju z arhitektom, gospodom Igorjem Kraševcem.

5 Anketni vprašalnik

Kot metodo dela sva si izbrala anketni vprašalnik iz katerega bova kasneje ugotovila, kako na problem barvnega »onesnaženja« gledajo najini vrstniki in kako so s tem problemom seznanjeni. Za intervju z učenci sva se odločila zato, ker jih v prihodnosti še čaka izbira barve za hišo. Tako jih želiva ozavestiti, da naj izberejo barvo, ki bo krasila izgled pokrajine. To bi koristilo tako turizmu kot celotnemu naselju pri njegovem izgledu. S pomočjo ankete bova lahko potrdila ali ovrgla svoje hipoteze

5.1 Rezultati anket

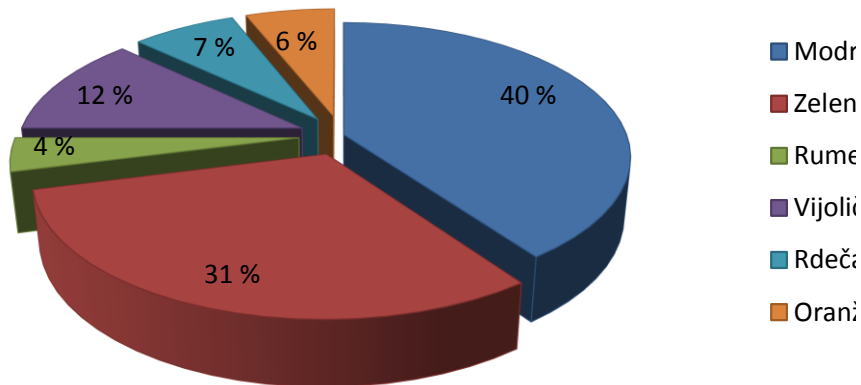
V decembru 2010 sva anketirala 70 učencev OŠ Gustava Šiliha Laporje od šestega do devetega razreda. Anketiranje je potekalo nevodeno.

Grafikon 1: Poznate pojem barvo onesnaženje?

Iz grafikona 1 je razvidno, da kar 74 % anketirancev ne pozna pojma barvno onesnaženje, medtem ko jih je 26 % že bilo seznanjenih s tem pojmom. Sklepava, da je barvno »onesnaženje« javnosti zelo slabo poznan pojem med učenci, saj skoraj tri četrtine anketirancev tega pojma ne pozna. Razlog za to je po najinem mnenju v tem področju malo napisanega, če pa že pa v revijah po katerih osnovnošolci ne segajo ali pa le izjemoma.

Katera barva vam je najbolj všeč ?

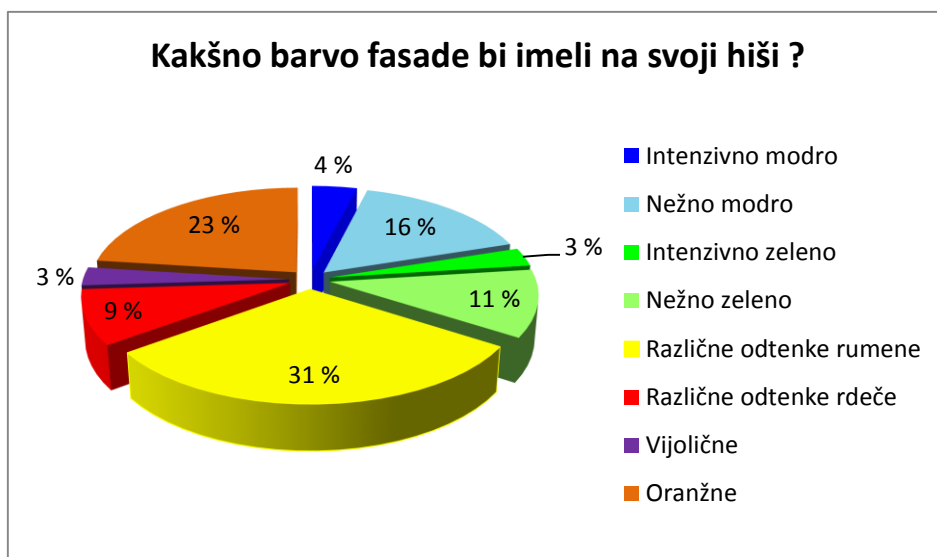

Grafikon 2: Katera barva vam je najbolj všeč?

To vprašanje sva si zastavila, da bova na podlagi njega uvidela, ali bi si anketiranci za fasado svoje hiše izbrali svojo najlepšo barvo. To vprašanje se navezuje na naslednji grafikon.

Iz grafikona 2 je razvidno, da je anketirancem najbolj všeč modra barva, saj jo je izbralo kar 40 % od vseh, le nekoliko manj pa zelena barva, ki jo je izbralo 31 % anketirancev. Sledijo vijolična z 12 %, rdeča s 7 %, oranžna s 6 %, najmanj pa je anketirancem všeč rumena barva.

Na podlagi dobljenih rezultatov ugotavljava, da je na terenu najmanj hiš bilo modre barve, kar pomeni, da ljudje ne uporabljajo barv kar tako, kar še posebej nakazuje dejstvo, da bi na tem področju veljalo vpeljati smernice, po mnenju Kraševca za posamezna okolja. Po drugi strani pa je anketiranim najmanj všeč rumena barva, ki pa je največkrat uporabljena kot barva fasade hiš.

Grafikon 3: Kakšno barvo fasade bi imeli na svoji hiši?

Ugotovila sva, da bi največ anketirancev za svojo fasado izbralo rumene odtenke barve. Za to se je odločilo kar 31 % anketirancev. Na drugem mestu je s 23 % oranžna barva, sledi ji nežno modra barva s 16 %, nežno zeleno barvo bi za svojo fasado izbralo 11% anketirancev, 9% anketirancev pa bi izbralo rdečo barvo. Najmanj anketirancev bi izbralo vijolično oziroma intenzivno zeleno barvo, in sicer 3%. Le 1% več anketirancev bi izbralo intenzivno modro barvo. Ugotovila sva tudi, da anketiranci za barvo fasade ne bi izbrali barve, ki jim je najbolj všeč (modra).

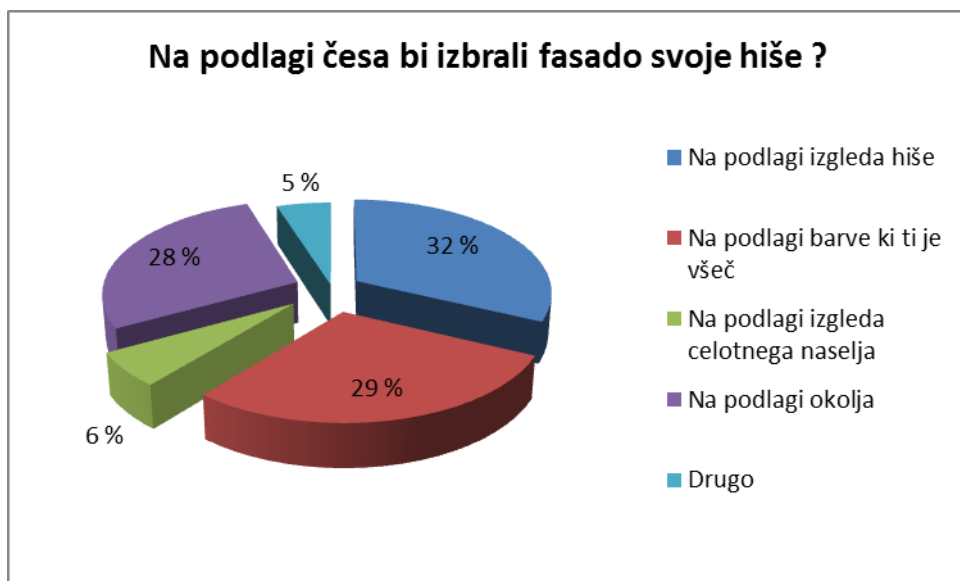
Grafikon 4: Katere barve ne bi izbrali za barvo fasade svoje hiše?

Iz grafikona 4 je razvidno, da je vijolična barva tista, ki je ne bi izbralo kar 40 % anketirancev. Najbrž je vzrok v njeni intenzivnosti. Tudi modri odtenki s 16 % in rdeči odtenki z 15 % sta po mnenju anketirancev za barvo fasade neprimerni. Z 10 % pa sta zelena in oranžna barva na predzadnjem mestu, le 1 % pred rumeno barvo, ki je, kot kaže po mnenju anketirancev najbolj primerna za barvo fasade hiše.

Slika 8: Primer pokaže, da se vendarle pojavljajo fasade vijolične barve

Foto: Niko Turk

Grafikon 5: Na podlagi česa bi izbrali barvo fasade svoje hiše?

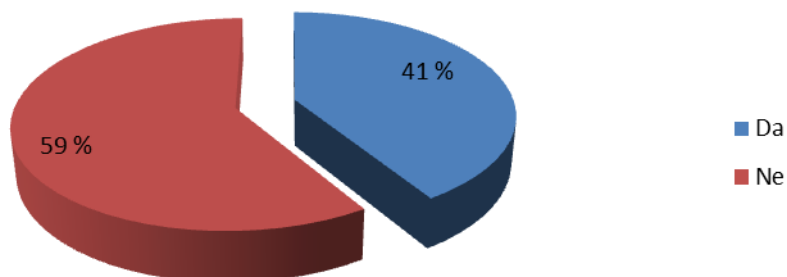
Iz grafikona 5 je razvidno, da bi se 32 % anketirancev odločilo za izbiro barve fasade zgolj na podlagi izgleda hiše. 29 % anketirancev bi izbralo za barvo fasade tisto, ki jim je najbolj všeč, takoj za njimi pa bi se 28 % vprašanih presenetljivo odločilo za izbiro barve fasade na podlagi okolja. Le 6 % anketiranih bi se pri izbiri barve fasade odločilo na podlagi izgleda celotnega naselja, v katerem bo hiša stala.

Slika 9: Dobra praksa izbire barve fasade

Foto: Niko Turk

Ali vas hiše, ki barvno izstopajo iz naselja, motijo?

Grafikon 6: Ali vas hiše, ki barvno izstopajo iz okolja, motijo?

Iz grafikona 6 lahko razberemo, da kar 59 % vprašanih hiše, ki barvno izstopajo iz naselja, ne motijo; najbrž se niti ne zavedajo, da te hiše povzročajo »barvno onesnaženje« okolja. 41 % anketirancev »izstopajoče« hiše motijo.

Slika 10: Primer skladnosti in neskladnosti z okoljem

Foto: Niko Turk

6 Intervju z arhitektom gospodom Igorjem Kraševcem

V nalogi sva želela izvedeti, kaj o barvnem onesnaženju meni stroka. Ob spoznanju, da tega področja ne pokriva tako znanstvena literatura, kot zakonodaja, sva se želela izvedeti, kakšno je stanje na tem področju na območju občine Slovenska Bistrica, katerega del je tudi KS Laporje. Odločila sva se za raziskovalno metodo intervjuja. Intervju sva izvedla, dne 27.1.2011 z arhitektom g. Igorjem, Kraševcem.

1. Kaj je po vašem mnenju »barvno onesnaženje«?

Barvno onesnaženje se ne veže samo na posamezne objekte, temveč na gradbeništvo širše. Gre za anomalijo v prostoru. Barvno onesnaženje je malo pregora beseda, strinjam pa se, da je to problem v okolju. Na okolje lahko vplivaš predvsem v smislu, da lahko »pokvariš« izgled določene okolice z neprimerno barvo fasade.

2. Ali je napačna barva fasade barvno onesnaženje okolja?

Seveda. To se navezuje že na prvo vprašanje. Mineralne barve in peski so se uporabljali za barvanje hiš včasih. Tudi modro galico so uporabljali za fasade starih kmečkih hiš, vendar z namenom, da bi preprečili plesen. Izbrati pravo barvo danes pa je težko, saj je možnosti barvnih tonov veliko, hkrati pa ima vsak človek svoj spekter barv.

3. Kakšne so po vašem mnenju barve fasad hiš v Sloveniji?

Razvojno oz. morfološko gledano bi rekel, da je današnje stanje dobro, da se barve uporabljajo, vendar bi bilo potrebno na tem področju narediti še veliko več. Vendar so ponekod fasade tako nemogoče barve, da kar »vpijejo« iz okolice. Ampak lastniku ne moreš reči, kakšno nemogočo barvo fasade ima, saj je izbira barv osebna zadeva in vsak barve »vidi« po svoje.

4. Kako bi se lotili reševanja tega problema?

Zagotovo bi se to lahko urejalo z zakonskimi akti. Na primer, da bi ljudem ponudili možnost barv, ki bi jih lahko izbrali v okolju, kjer njihova hiša stoji. Ali pa z drugo možnostjo, da bi investitor skupaj z mestnim arhitektom določil barvo fasade. Cene barv so približno enake, torej ni veliko odstopanj.

5. Ali ste mnenja, da bi bilo potrebno to problematiko urediti zakonsko z uredbo, podobno kot svetlobno onesnaženje?

To problematiko bi lahko uredili le z uredbo, ki bi ljudem ponudila možnost primernih barv za fasado, sami pa bi izbrali tisto barvo, ki jim je iz navedenih najbolj všeč.

6. Ali kot arhitekt določate barvo objekta vi ali jo določi naročnik?

Odvisno, kako se z naročnikom dogovorimo. Pri večjih objektih običajno določamo barvo arhitekti, pri stanovanjskih hišah pa običajno naročnik sam. Obstaja pa možnost, da naročnik sam izbere barvo in jo nanese na eno steno. Ko se barva posuši, ugotovi, ali mu je všeč ali ne. To je ena izmed dobrih metod za izbiro barve fasade.

7. Katera je vaša najljubša barva fasade?

Nimam svoje najljubše barve fasade.

8. Ali menite, da obstaja razlika v določanju barv fasade med urbanim in ruralnim okoljem?

Razlika je seveda očitna, odvisna pa je od tega, ali je okolje zaščiteno. Razlika je v tem, da v zaščitenem okolju ne moremo pobarvati objekta po želji, kar na podeželju lahko. Čeprav se tudi to ne bi smelo določiti prostovoljno, temveč usklajeno s primernimi zakonskimi akti.

9. Bi ta razlika morala biti?

Da, absolutno, saj kot sem že omenil, objekta v mestu ne moremo pobarvati poljubno, na podeželju pa zaenkrat še. Ampak upam, da se bo v prihodnje tudi to spremenilo.

7 Razprava

Izdelava naloge je bila težavna, saj je zelo malo literature na to temo. Sama sva ob tej nalogi poglobila najino znanje o tej temi. S predstavitvijo teme pa bova osvestila tudi druge učence.

Zastavila sva si naslednje hipoteze:

1. Predvidevava, da se barvno onesnaženje pojavlja na podeželju v večji meri kot v mestih.
2. Predvidevava, da barvna neuskklajenost (barvno onesnaženje) moti le določene ljudi.
3. Predvidevava, da ljudi barvno onesnaženje ne skrbi preveč in se nanj ne odzivajo.

Z anketnim vprašalnikom sva ugotovila, da je »barvno onesnaženje« med učenci slabo poznan pojem. Ugotovila sva, da se barvno »onesnaženje« pojavlja na podeželju veliko bolj kot v mestih.

Prvo hipotezo potrdiva. S terenskim delom sva ugotovila, da je na podeželju več »barvno onesnaženih« objektov kot v mestih.

Drugo hipotezo potrdiva. Rezultati ankete, izvedene med učenci, so pokazali, da se mnogi barvnega onesnaževanja ne zavedajo, posledično jih tudi ne moti.

Tretjo hipotezo potrdiva. Odgovori na zadnje vprašanje anketnega vprašalnika je pokazalo, da 59 % vprašanih barvno onesnaženje ne moti.

Zanimivo je, da sta večini anketirancev najbolj všeč modra in zelena barva, na terenu pa sva ugotovila, da se modra in zelena barva kot barvi fasade pojavljata zelo redko.

Kljub temu, da bi največ anketirancev izbralo za barvo fasade rumeno barvo, je fasad rumene barve v našem območju malo; ravno nasprotno: rdečih hiš je glede na to, da je rdečo barvo obkrožilo le 10 % anketirancev, izredno veliko.

8 Zaključek

Sodobna arhitektura po mnenju g. Kraševca vnaša vedno več barv v okolje. Zato je potrebno biti zelo kritičen do izbora, še posebej, ko lahko z neustrezno barvo močno vplivamo na izgled pokrajine. Z nalogo sva želela opozoriti na barvno neskladje v okolju, v katerem živiva. Najin namen je doprinesiti k ozaveščenosti učencev in ljudi na tem področju. S tem, da sva anketirala učence, sva pripomogla k ozaveščanju tistih, ki se bodo o barvi fasade odločali v prihodnosti.

Raziskovalna naloga nama je dodatno razširila znanje o barvnem onesnaženju, saj sva spoznala, kakšna je dejanska vloga človeškega vpliva na izgled pokrajine. Meniva, da bi bilo potrebno o tem seznaniti čim več ljudi, predvsem tistih, ki so z onesnaženjem neposredno povezani oziroma nosijo odgovornost za izboljšanje razmer. Morda smo se s to težavo začeli ukvarjati nekoliko pozno, vendar je sedaj še čas, da trenutne razmere izboljšamo in storimo kaj dobrega za okolje v katerem živimo.

Z najino nalogo puščava možnost za nadaljnje raziskovanje, **in sicer po kakšni drugi metodologiji**, bodisi v sosednjih krajevnih skupnostih bodisi v primerjavah z večjimi urbanimi naselji, v tem primeru s Slovensko Bistrico.

9 Viri in literatura

1. Medmrežje 1:

http://www.mladina.si/tednik/201018/mavricni_terrorizem

Prevzeto dne 10. 11. 2010.

2. Medmrežje 2:

<http://www.knjiznica-celje.si/raziskovalne/4201004447.pdf>

Prevzeto dne 12. 12. 2010.

3. Medmrežje 3:

http://www.dnevnik.si/tiskane_izdaje/objektiv/1042377563

Prevzeto dne 14. 12. 2010

4. Medmrežje 4:

http://www.dnevnik.si/tiskane_izdaje/objektiv/1042377563

Prevzeto dne 15. 12. 2010

5. Medmrežje 5

<http://trajekt.org/2010/09/15/barvno-onesnazevanje-ekskurzija-in-izobrazevanje/>

Prevzeto dne 17. 12. 2010

6. Medmrežje 6

http://www.zaps.si/index.php?m_id=ekskurzija%20Ljubljana

Prevzeto dne 17. 1. 2011

7. Medmrežje 7

<http://www.kaliner.si/index.php/galerija/ze-veste/62-harmonija-barv>

Prevzeto dne 21. 1. 2011

8. Intervju z arhitektom g. Kraševcem, dne 27. 1. 2011.

9. Tacol Tonka, Likovno izražanje in likovno snovanje, učbenik za likovno vzgojo in likovno snovanje za 7. razred devetletne osnovne šole, Debora, Ljubljana 2002

10. Tacol Tonka, Tomšič Čerkez, Beatriz. Likovno izražanje, učbenik za likovno vzgojo za 6. razred devetletne osnovne šole, Debora, Ljubljana 2006

11. Zakon o varstvu kulturne dediščine **DODAJ ŠTEVILKO URADNEGA LISTA**

12. Odlok o sprejetju prostorskih in ureditvenih pogojev za celotno območje občine
Slovenska Bistrica **DODAJ ŠTEVILKO URADNEGA LISTA**

PRILOGA 1

ANKETNI VPRAŠALNIK

Sva Žiga Kodrič in Sašo Ivič iz OŠ Gustava Šiliha Laporje. Delava raziskovalno nalogo o barvnem onesnaženju v Krajevni skupnosti Laporje. Prosiva, da obkrožite možnost, ki bi jo izbrali.

1. Ali poznate pojem »barvno onesnaženje«?

A DA

B NE

2. Katera barva vam je najbolj všeč?

A modra	B zelena
C rumena	D rdeča
E vijolična	F oranžna

3. Kakšno barvo fasade bi imeli na svoji hiši?

a. intenzivno modro	b. nežno modro
c. intenzivno zeleno	d. nežno zeleno
e. različne odtenke rumene	f. različne odtenke rdeče
g. vijolično	h. oranžno

4. Katera barva in njeni odtenki ti ni všeč in je ne bi nikoli izbral za barvo svoje hiše?

a. modra	b. zelena
c. rumena	d. rdeča
e. vijolična	f. oranžna

5. Na podlagi česa bi izbrali fasado svoje hiše?

- Zgolj na podlagi izgleda hiše.
 - Na podlagi barve, ki vam je všeč.
 - Na podlagi izgleda celotnega naselja.
 - Na podlagi okolja, v katerem bi vaša hiša stala.
 - Drugo
-

6. Ali te hiše, ki barvno izstopajo iz naselja, motijo?

A DA

B NE